Пархомюк ІринаВіталіївна
здобувачка ступеня вищої освіти «магістр» педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»

Науковий керівник:
Хом'як Ольга Анатоліївна,
к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ НУШ

Розвиток творчих здібностей молодших школярів в інклюзивному освітньому середовищі НУШ є одним із пріоритетів сучасної української освіти, адже творчість розглядається як ключова компетентність особистості XXI століття [5]. Молодший шкільний вік є сенситивним періодом для формування уяви, образного мислення та здатності до креативного розв'язання проблем, що підкреслюють і класичні психологічні теорії розвитку дитини. Саме в цей період закладаються основи гнучкості мислення, оригінальності та допитливості, тому створення відповідних психолого-педагогічних умов є особливо важливим.

Однією з ключових психологічних умов є позитивний емоційний клімат, який забезпечує дитині почуття безпеки й дозволяє вільно висловлювати власні думки та експериментувати без страху помилки. Потреба у створенні таких умов підкреслюється в теорії розвивального навчання, де акцент робиться на підтримці активності та внутрішньої мотивації дитини [2, с. 41–43]. Важливо формувати у школярів відчуття суб'єктності: можливість обирати завдання, пропонувати власні ідеї, висловлювати оригінальні судження. Це відповідає ідеї множинного інтелекту, згідно з якою кожна дитина має унікальні сильні сторони, що можуть проявлятися у творчості різних типів – лінгвістичній, просторовій, музичній чи соціальній [3, с. 58–61].

У педагогічному аспекті розвиток творчих здібностей передбачає застосування інтегрованого навчання, проєктної діяльності, експериментування та методів розвитку креативного мислення. Серед дієвих прийомів виокремлюють мозковий штурм, дизайн-мислення, творче моделювання та сторітелінг, які спрямовані на розвиток дивергентного мислення як основи творчості. Дослідження у сфері психології творчості також підтверджують, що завдання, які передбачають різноманітність відповідей, сприяють формуванню гнучкості й оригінальності мислення у дітей молодшого шкільного віку.

Інклюзивне середовище НУШ вимагає адаптації навчальних матеріалів, варіативності форм роботи та застосування мультимодальних методів, які дозволяють кожній дитині вибрати комфортний спосіб вираження творчості. Це особливо важливо у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, для

яких надання альтернативних форм комунікації та самовираження (малюнок, рух, конструювання, музика) є необхідною умовою успішного включення в навчальний процес [6, с. 112–118]. Застосування принципів інклюзивного навчання, описаних у міжнародних рекомендаціях UNESCO, передбачає орієнтацію на сильні сторони дитини та створення середовища, що стимулює її розвиток і творчість незалежно від індивідуальних особливостей [7, с. 19–22].

Роль учителя в розвитку творчих здібностей надзвичайно важлива. Педагог у НУШ виступає фасилітатором, наставником і партнером дитини, допомагаючи їй самовиразитися та реалізувати власний потенціал [4, с. 93–95]. Важливою є також командна взаємодія вчителя, асистента, психолога та інших фахівців, що забезпечує комплексну підтримку дітей з різними потребами та можливостями [6, с. 124–127].

Застосування окреслених психолого-педагогічних умов сприяє формуванню у школярів здатності генерувати нестандартні ідеї, розвиває їхню спостережливість, уяву, гнучкість мислення та комунікативні навички. Інклюзивне освітнє середовище НУШ допомагає дітям навчатися взаємодії, співпраці, толерантності та взаємопідтримці, що є важливими цінностями сучасної української освіти [5].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гільбух Ю. З. Психологія творчих здібностей молодших школярів. Київ : Освіта, 1993. 160 с.
2. Занков Л. В. Навчання і розвиток. Київ : Радянська школа, 1975. 240 с.
3. Гарднер Г. Структура розуму: теорія множинного інтелекту / пер. з англ. Київ : Либідь, 2004. 512 с.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підручник. Київ : Грамота, 2012. 504 с.
5. Концепція Нової української школи : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. Київ, 2016.
6. Тарасенко Г. С. Інклюзивна освіта: теорія та практика. Київ : Слово, 2018. 256 с.
7. UNESCO. Inclusive Education: Guidelines for Policy Makers. Paris : UNESCO, 2009. 42 p.